

1907. év 1. sz.

KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 15.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.

A „Kitartás” egyesület alapszabályait
a nmélt. m. kir. belügyminiszterium
49.452.902. szám alatt hagyta jóvá.

Beszámoló.

Egyesületünk életének nagy jelentőségű fordulópontja ebbe az évbe esett. Ebben az évben vált el, hogy az a cél, amelyet az egyesület alapításakor maga elé tűzött, megvalósítható-e abban a keretben, melybe helyeztetett; vagy pedig egy más új irányt kell kezdeni, mely a mult hibáit kiengeszteli, elfelejteti.

Akiknek ez a feladat jutott osztályrészül, nem a legkisebb munkára vállalkoztak, mert nem is gyaníthatták, hogy milyen előre nem látható nehézségekkel kell majd megküzdeniök.

A vezetőség egyszóval nem támaszkodhatott senkire, semmire, csak a saját munkaképességére és a tagok bizalmára. Ez utóbbira pedig nagy szükség volt, mert munkásságának egész eredménye csak ettől függött és csak a józan belátás tette lehetővé, hogy a szertelen ígérek tömkelegéből együttesen kihámozzák azt, amit az adott körülmények folytán mindenkinek végérvényesen biztosítani lehet és kell is.

Az egyesületünk keletkezése alkalmával már az alapítók abba a nagy hibába estek, hogy mindenféle, egymással nemcsak összefüggésben nem álló, hanem még ellentétes kedvezmények ígéréseivel is olyasvalamit teremtettek, ami abban a formájában nem lehetett életképes. Már az első év tanulsága oda vezetett, hogy mindent módosítani kellett. De az elhibázott kezdet után nem volt meg a bátorság ahhoz, ezt ki is mondani és egy határozott lépéssel a helyes alapra helyezkedni; hanem minden törekvés azután is oda irányult, hogy azt az alaktalan épületet, melynek nem akadt gazdája, rendszertelenül szedjék szét, ahelyett, hogy a hibákat gondos kézzel, bölcs megfontolással kijavítsák. Midőn már a nehézségek minden oldalról összerolódtak, akkor pedig egyéni kérdések léptek előtérbe, nem pedig az általános érdek.

Nagyjában ezek voltak az egy év előtti állapotok.

A kereskedelmi törvény által reánk kiszabott biztosítási alap letétele, a helytelen matematikai alap és ennek folytán az elégtelen díjtartalék, még fokozta azokat a nehézségeket, melyeket záros határidő alatt le kellett küzdeni. Az igaz, hogy ügyünk felkarolására több pénzintézet ajánlkozott, de aki ezt a készséget közelebbről megvizsgálta, azonnal meggyőződött arról, hogy csupán az előnyös anyagi érdek a rugója minden ily érdeklődésnek, nem pedig az egyesület, illetve a tagok érdeke.

Már úgy látszott, mintha nem is kínálkoznék semmiféle megoldás, ha csak nem olyformán, hogy a jogok nagyobb részének veszendőbe kell menni.

Igy jutottunk mi ahhoz a ponthoz, midőn az utolsó kísérlet történt arra nézve, hogy lehet-e az eddig alapszabályszerűen biztosított jogokat más formában teljesen biztos alapra helyezni. Ez a kísérlet végre is bevált. Bevált pedig annyira, hogy nemcsak az alapszabályokban ígért kedvezmények megmaradhattak, de azonfelül még ezeknek életbiztosítási alapra fektetése által minden eshetőségre egyszer s mindenkorra kétséget kizáró módon meg van a kellő biztosíték arra nézve, hogy minden rendesen fizető tag életbiztosítása az alapszabályokban meghatározott módon attól a naptól számíttatik, midőn az egyesület tagjává lett. Már pedig ez az egy tény maga oly nagy jelentőségű, hogy csak a legnagyobb vakság vagy tudatlanság kell hozzá, ha valaki ezt nem tudja méltányolni, vagy megérteni.

Tagjaink ugyanis orvosi vizsgálat nélkül léptek az egyesületbe, tehát senki nem ellenőrizhette azt, hogy alkalmas volt-e az illető arra, hogy mások hátránya nélkül az egyesület érte a halálozási kockázatot vállalja. Amint pedig a statisztikai adatok kétségtelenül

Andhr
138 é

bebizonyították, az eddigi halálozások legnagyobb része már a belépés előtt meglevő bajok következménye volt, vagyis az alapítók oly anyagot szedtek össze, melyet semmiféle biztosító társaság a világon nem a nálunk fennálló, hanem a háromszoros díjakért sem vállalta volna el.

Ezt a fő nehézséget azonban sikerült leküzdeni. A velünk szövetkezett biztosító társaság átvett mindenkit, beteget, egészségeset; öreget, fiatalot egyaránt és mindnyájukért egyszer s mindenkorra elvállalta a koczkázatot ugyanoly mértékben, mint azt a mi alapszabályaink biztosították az egyeseknek. Természetesen nagyon megnehezítette ezt az ügyletet az, hogy tagjaink többféle kedvezményben részesültek, melyeket mind külön-külön kellett biztosítani, nem lévén társaság a világon mely oly zsibáros bódét tudott volna össze, állítani, mint azt a »Kitartás« alapítói tették oly fizetésekért, melyek az ígért kedvezmények egy-egy részének sem feleltek meg, nem még az összeségnek. Hogy mért történt ez így, arra nem akarunk kiterjeszkedni.

Nem feleltek meg pedig azért, mert nemcsak orvosi vizsgálat nélkül vettek fel boldogboldogtalant, hanem azért sem, mert a nagy korkülönbségek a díjfizetésnél nem lettek tekintetbe véve. Már pedig világos dolog az, hogy a koczkázat egy 30 éves embernél sokkal kisebb, mint egy 50 évesnél, vagyis az utóbbi emberi számítás szerint nem fizethet be oly összeget életének tartama alatt, mely csak meg is közelíthetné azt a végkielégítést, mely elhalálozásakor esedékessé vált. A többi mellékes kedvezményt nem is számítva, tehát oly állapotot teremtettek, mely előbb-utóbb oda vezetett volna, hogy az egyesület meglévő és a jövőben szerzendő tartaléka a tagok kielégítésére elégtelennek bizonyult volna.

A mostani vezetőség ezt a tényállást szakértők közbenjöttével megállapította és egyben hozzáfogott azon munkálatokhoz, melyek minden eshetőség ellen hivatva voltak egyesületünket biztos és szilárd alapra helyezni.

A balesetbiztosítás már évek óta nagyon előnyös szerződési alapon rendezve van, tehát ez nem jött csak pénzügyi tekintetből számításba, illetve azt kellett tisztázni, hogy ezen, valamint a többi kedvezményekre és az igazgatásra eső költségek levonása után, mennyi tiszta jövedelem marad az egyszerű életbiztosításra. Magától értetődik, hogy a tartalékunk itt nem lett bevonva a számításba, mert ezen összegre szükség volt a nőhalálozások fedezésére, mely a vagyon kamataiból teljesen

fedezhető anélkül, hogy a tőkét igénybe venné. Miután tehát a balesetbiztosítás és a női halálsegélyek ügye teljesen rendezve lett, illetve a régi alapon megmaradt, tehát csak az egyszerű életbiztosításról volt még szó, amit rendezni kellett.

Az életbiztosításra vonatkozólag tehát a vezetőség csakis oly biztosító társasággal állhatott szóba, mely mindazon igényeknek eleget tehet, melyek a tagokat az alapszabályok szerint megilletik. Erre legalkalmasabbnak kínálkozott a »Dordrecht« életbiztosító társaság, mert ez a miniszterium engedelmével már a magyar csendőrséget is biztosította, tehát az ugynevezett népbiztosítást gyakorolta, másrészt és főleg azért, mert milliókat kitevő díjtartaléka itt van elhelyezve magyar értékpapirokban és magyarországi vezetősége a legnagyobb jóakarattal felkarolta ügyünket, hogy intézményünket a további rázkódtatásoktól megmentse. Az erre vonatkozó szerződés értelmében összes tagjainknak életbiztosítását magára vállalta, kiadta nekünk kötvényeit, amelyek szerint minden tag egyaránt a mi alapszabályaink értelmében halálesetre biztosítva van, illetve elhalálozása esetén családjának a biztosított összeg kifizettetik, ha az illető a díjakat nálunk pontosan befizette. Az magától értetődik, hogy azon tag, aki nem fizeti a díjakat, annak a kötvénye érvénytelenné válik, csakugy, mint nálunk. A tagok különben is sok kétségnek elejét vennék, ha a kötvényben felsorolt szabályokat figyelmesen átolvasták volna. Az egyes kérdezősködések arról győztek meg minket, hogy a tagok nincsenek tisztában azzal, hogy az új rend tisztán a fokozott biztonság érdekében történt, de a tagok jogain vagy kötelezettségein nem változtatott semmit, illetve nem vett el a jogokból, de igenis fokozta és minden eshetőségre biztosította azokat úgy, amint azt az egyesület saját erejéből soha nem tudta volna oly mértékben tenni, mint most.

Azon egyének, akik erre vonatkozólag mást beszélnek, vagy nem értik az egész dolgot, vagy pedig rosszakaratu magyarázataikkal más rejtett célok felé törekednek. Legjobb bizonyossága ennek az, hogy a biztosító társaság eddig is már tíz halálesetet fizetett ki akadálytalanul, mert kötvényei oly kötelező erejűek, mint bármely más értékpapír.

További felvilágosításkép megjegyezzük még azt is, hogy azon egyének, kik bármi okból már baleset ellen nem biztosíthatók, azoknál a kötvények balesetből bekövetkező halál esetén is érvényesek, illetve a biztosítási összeg az örökösöknek szabályszerűen

kifizettetik, amit külön szerződések is kimondottan biztosítanak.

Egyszóval tagjainknak összes ügyeit ezentul is, úgy mint eddig az egyesület vezetősége végezi, mert a »Dordrecht« biztosító társasággal kötött szerződés tisztán a vezetőség belső dolga ép úgy, mint a balesetbiztosítás vagy a női halálzási segély. Végül még megemlítjük, hogy a félkedvezményes tagok számára azt a jogot is kikötöttük, hogy biztosításukat 2000 koronára felemelhetik, ha a megfelelő pótdíjakat hajlandók fizetni. A nagyobb összegre felemelendő biztosításokat pedig, ha valaki azt óhajtja, megfelelő utánfizetés mellett bárkinek szívesen eszközöltetjük, illetve bármily összegre szóló biztosítást kedvezményes díjak mellett közvetítünk, mert ezt a jogot is megszereztük tagjainknak és azok hozzátartozói vagy ismerősei számára.

Mindezeket előre bocsájtva, felkérjük tagjainkat, hogy törekedjenek minél több elvtársat szerezni, mert ezáltal a vezetőség abba a helyzetbe juthat, hogy a jelenlegi díjakat idővel leszállíthatja és a meglévő vagyonukat még gyarapíthatja is.

Egy nagy és hosszú küzdelem végeredménye tehát az, hogy egyesületünk most már minden oldalról végleg rendezve van és tevékenysége oly mederbe terelődött, melyből semmiféle esélyek el nem vezethetők.

Ez volt ennek az évnek eredménye. Meg lehetünk vele elégedve és nyugodt lélekkel, tiszta lelkiismerettel kívánhatunk egymásnak:

Boldog új évet!

Budapest, 1904. december hó 31-én.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva azon összegre, mely őt az alapszabályok értelmében megillette. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a) baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, az egyesületnek okvetlenül bejelentendő.

3. A tag törvényes nevének elhalálása esetén az alapszabályszerű segélyben részesül.

4. A tag 15 évi tagsága idejének letelte után, ha 50-ik életévét betöltötte, életbiztosítási kötvényére 1000 koronáig terjedhető kölcsönt kap a »Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet“-től.

5. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

6. Az egyesület havi közlönye minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Segélyezések kimutatása.

Halálzási segélyek:

Lapunk 11-ik számában kimutatott segélyösszeg ... .. 88.450 kor. — fill.

Balesetsegélyek:

Lapunk 11-ik számában kimutatott segélyösszeg ... .. 28.746 kor. 26 fill.

Katona-fogdosás.

A régi világban, mikor még nem volt általános védőkötelezettség, a hadsereget részben önkéntesekből toborzották, részben kötéllel fogtak önkénteseket. A kasza-kapakerülő embereket az előjáróság összefogdosította s *vasraverve, mint önkénteseket* szállította be a megyeházára, csak hogy a karok és rendek által megajánlott ujonczjutalék kiteljék. A csavargókra is rossz idők jártak, még csak a hatvanhatodiki háboru előtt is. Ha alkalmasak voltak, egyszerűen besorozták őket.

Negyvennyolcz előtt minden gyalogezred hadfogadó székhelyén, az ugynevezett *Werb-Bezirkshaus*-ban, mit a katonák *Verbóczy ház*-ra magyarosítottak, raktáron állott az ezergombos czifra huszárdolmány és vörös nadrág. Bucusi napján, heti- és országvásáron, agyafurt vén bakákat bujtattak beléjük, akik kardcsörtetve, tarsolyosan tánczoltak cigányzene mellett az utczákon és csalogattak minden épkéztláb embert a gyöngyéletre. Nekibusult, elke-seredett ember mindig akadt, aki borba fojtotta bánatát s fölcsapott huszárnak. Csak másnap, amikor mámorát kialudta s huszárdolmány helyett a fehér frakkot huzták rá, tudta meg, hogy eladta magát és még csak az a vigasztalása sem volt meg, hogy nem lett pocsolyakerülő. Ekkor született meg az a nóta, hogy:

Huszárnak sorozott,
De bakkancsot adott,
Verje meg az Isten,
De megszomorított.

Amikor a birodalmat nagy háboruk fenyegették, vagy pedig az ellenség Bécs felé közeledett, szép hegedűszóval csalták a magyar népet a zászlók alá. A történelem fanusága szerint *Pálffy*, a szatmári pacifikátor bölcs tanácsára, amikor Mária Terézia trónját minden oldalról megtámadták, Magyarország

városaiban megszólalt az annakelőtte halálbüntetés terhe mellett eltiltott Rákóczi-nóta s ennek hangjaira azután tekintélyes hadierő gyűlt össze, mely magyar vezényszóval, magyar tisztek alatt kurucz ruhában, megmentette a birodalmat a végső veszedelemtől. Azt is a történelem jegyezte föl, hogy Frigyes, a poroszok nagy uralkodója, a hétéves háboru elején látván a magyar huszárok mindent elsöprő támadását, a *rajta, rajta!* hallatára így kiáltott föl:

— Nem ismerek az osztrákokra!

Nem bizony, mert magyarokkal volt dolga. A békekötés után pedig a magyar tiszteket hazaküldték, a legénységről pedig lehúzták a kuruczruhát s háromszögletes kalapban, frakk és kamásliban, német kommandóra exercizroztatták őket.

Ezernyolczszázötvenkilencben, tiz évre a világozi fegyverletétel után megint állott a verbung Magyarországon. Lombardiában, Magentánál és Szolferinonál a francia sas nagyon megtalálta tépázni kétfejű osztrák kollégáját. A bécsi kormány, hogy a külföld előtt megmutassa, hogy a magyar nép mennyire boldog és megelégedett, elhatározta, hogy magyar lovas és gyalog önkéntes csapatokat fog toborzani. Ki volt adva a titkos ukáz, hogy apróbb testi fogyatkozást nem kell figyelembe venni, és a ki csak jelentkezik, ha csak nem nyomorék, be kell venni. Minden egyes jelentkező tizenhat forint foglalót kapott. Ruházatukon is különös gondal elkerülték a fekete-sárga színt. A gyalogság hosszú, világoskék atillát és szűk magyar nadrágot kapott fekete zsinórral, a huszároknak ruhája pedig sötét-zöld dolmány volt és vörös nadrág, szintén fekete zsinórral. Mindkét fegyvernem felgyűrt karimájú kanászkalapot viselt, melyen a rangot a tiszteknél arany-, az altiszteknél pedig ezüstpaspomány tüntette föl. Ugyanekkor azt is tervezték, hogy alföldi csikósokból ostoros szabadcsapatot szerveznek, természetesen magyar vezényszóval.

Körülbelül harminczöt-negyvenezer embert fogdostak össze ekkor szép muzsikaszóval. Kétségbeesett egzisztenciák csaptak föl katonának. Ahány munkakerülő embere volt az országnak, mind a kibontott zászló alá csődült. A jó bécsiek találólag jegyezték meg láttukra:

— Napoleon Itáliában söpör, mégis Magyarország tisztul meg.

A Garibaldi vérére szomjazó vitézek azonban nem szagoltak puskaport. Levitték ugyan őket Olaszországba, de akkor már folyt a békealkudozás, mit annyival is inkább siettettek, mert a francia hajóraj egy része Zárát bombázta, másik része pedig Lusinpiccolót és Fiumét szállotta meg, hogy a harc helyét Magyarországra tegye át a francziák hatalmas császára. A villafrankai békekötés után a magyar gyalogönkénteseket is hazaküldötték, még pedig ugyanabban a vadonatuj ruhában, melyet belépésükkor kaptak. Csak a vörösnadrágos huszárokat tartották vissza, akik pedig csak a háboru tartamára esküdtek föl. Belőlük a tizenharmadik, jászkun és a tizennegyedik Pálffy-huszárezredek formáltak. A königrécsi vesztett ütközet után szintén folyt a verbuválás Magyarországon, csak hogy ekkor már az önkénteseket a rendes gyalogezredekbe osztották be. A lovasság számára fölállították az Erzsébet önkéntes huszárezred keretét, de ezek a katonák nem mérték össze kardjukat az ellenséggel.

A legutolsó verbuválás 1869-ben volt hazánkban. A honvédség keretéhez szükséges legénységet ily módon szedték össze. A magyar ember azonban oly idegenkedéssel fogadta a vörös nadrágos honvédsereg tagjait, hogy például Szentesen, ebben a nagy magyar városban, nem akadt egyetlen egy ember sem, aki fölcsapott volna.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Egy apród csinje. 1625-ik év telén Wallenstein a császári hős hadvezér Nagy-Mezeritsch várában Morvaországban időzött s nagy előkészületeket tett a tavasz elején a dánok ellen viselendő hadjáratra. Tudvalevőleg a nagy hadvezér babonás volt s örömmel olvasott a csillagokból. Egykor rideg éjjelen egyedül álldogált a várterem ablakánál, szemeit a csillagos égre meresztve s mélyen gondolataiba merülve, midőn egyszer csak jókora ütés éri hátát. Meghökkenve visszafordul, szétnéz, felkutatja az egész termet s egy lelket sem talál, jöllehet az ajtón senki sem ment ki. A terem üres volt, az ajtó zárva. Mélyen meghatva elhagyja a termet, midőn még az óra éjjeli ütése hat el hozzá. Babonás lévén, úgy rémlett előtte, mintha a titokteljes ütést valami láthatatlan kéz mérte volna rá, hogy ezzel előjele legyen a bekövetkező roppant szerencsétlenségnek, mint egykor Babylonban Belsazar király sorsát a falra irta az a jós-kéz. Hogy azon az éjjel le nem hűnyta szemét Wallenstein, gondolható. Ettől kezdve nyugalom és álm elkerülték őt, rideg mélabu nehezült lelkére, mely nyomait az arcvonásokba is odavéste. Hasztalan volt övéinek, barátjainak minden fáradozása, hogy e lelki baj kútfejére leljenek. Kérték, ostromolták. Hasztalan! »Ti úgysem tudnátok megváltoztatni!« volt mindig a komor válasz. Végre egy gyóntató papnak sikerült a hadvezér sötét titkát napvilágra hozni. Ő is véletlen jutott a megfejtő kulcshoz. Egy apród ugyanis, ki történetesen azon az éjen a termen halk léptekkel átsuhant, azon hiszemben hogy az ablaknál melázó egy czimborája, hátba vágta, aztán kiönsont egy ugrással az ajtón, melynek zárát halkan becsukta. Midőn később a herceget látta a terem-ből kijönni, magán kívül volt félelmében s másnap reggel mindent meggyónt a papnak. Ez azt tanácsolta, hogy hallgason, a miért aztán annál inkább vádolta magát, hogy azt a lelki gyötrődést látta, mely azon titkos ütés óta a herceget folyton kísérte. A herceg természetesen tombolt dühében és szégyenében, midőn a pap elmondott neki mindent, hogy milyen egyszerű összefüggés van a dologban, mely elrabolta nyugalomát. E miatt a herceg halálra ítélte az apródot. Hasztalan volt a hercegnő s barátainak minden kérelme. Ő hajthatatlan maradt. Az apródot a vesztőhelyre vezették. Már ott ült a széken, bekötött szemekkel várva a halálos vágást. A csapás sújtott is, de feje nem hullott le, mert csak egy vizes kendő találta nyakát.

— Érezted, meggondolatlan gyermek, mit tesz az, lelki szorongatást szenvedni? dörgé a herceg a halálra rémült apród fülebe. Én csak a kölcsönt fizettem vissza, most menj, szabad vagy!

Koller tábornok, a ki Napoleont Elba szigetére kísérte s nemes nyílt magaviseletével a nagy császár

bizalmát igen megnyerte. gyakran más véleményen volt, midőn beszélgetett Napoleonnal s midőn mindig bátran azt mondta, hogy:

— Felsőgednek nincs igaza!

Napoleon, a ki az ilyféle beszédhez s az ellenkező nézet kimondásához nem szokott, nagyon csodálkozott e válaszon s ingerülten kérdé, hogy vajjon urával, az osztrák császárral is így beszél?

A tábornok biztosította, hogy azzal is így beszél; sőt császári ura nagyon rossz néven venné, ha valaki nem beszélne úgy, a hogy érez.

— Ez esetben, válaszolt Napoleon szeliden, az ön urát jobban szolgálják, mint engemet valaha!

A **Reusz** hercegeket és fejedelmeket tudvalevőleg mind Henriknek hívják s csak a szám által különböznek egymástól, így: IX Reusz herceg, X és a többi.

Nagy Frigyes, kinek e családi szokás nagyon gyermekiesnek, tréfásan tünt fel, egykor így kérdezte meg Reusz herceget:

— Nemde kedves hercegem, önök meg vannak számozva mint a fiakeresek?

— Nem felség, válaszolt a herceg, meg vagyunk számozva mint a királyok.

Drága hagymák. Nemrég egy angol matróz egy hollandi kertész ültetvényébe érkezett, kinek az egész vidéken legdrágább tulipán-hagymái voltak. A matróz ott látta a különféle hagymákat egy edényben s minthogy az angol matróznak nincs kedvesebb eledele mint a nyers vörös-hagyma, egész kényelemmel egy csomó hagymát elfogyasztott. A kertész csak későn érkezett oda s nagy ijedelemmel látta, hogy mennyi kárt okozott neki a tudatlan matróz.

— Az Isten szerelméért — kiáltott fel a megremült kertész — a »Nagy Sándor«, »Marlborough herceg« s a »Wellington herceg« eltűntek, maga tette tönkre!

Erre már a matróz is megijedt.

— Hát hogyan? Én . . .

— Igen, e drága tulipán-hagymákat maga ette meg s engem 500 guineával megkárosított! . . .

A **világ legnagyobb virága.** Arnold tanár 1818-ban Sumatra szigetén egy virágot fedezett fel, melynek ő Rafflesia Arnoldi nevet adott s mely a virágok birodalmának óriása. A teljesen kinyílt virág kerülete kilencz láb, kelyhe kilencz icczés billikomhoz hasonlít — ha ugyan van kilencz icczés billikom — porodái oly nagyok, mint egy ökörszarv; az egész virág súlya ötven angol fontot nyom.

Egy bostoni tanár egy leánynövelésben azon elméletet fejtegette, hogy az emberi test minden hét évben változáson megy keresztül s mintegy megújul. Előadása közepén így szól egy tanítványához:

— Tehát Bradley kisasszony, ön hét év múlva nem lesz a mostani Bradley kisasszony.

— Reményilem magam is, hogy nem, válaszolt a leányka begyeskedő hangon, aztán pirulva lesüté szemeit.

Orvosi tiszteletdíjak a hajdanban. Az ó-korban sokkal jobban fizették az orvosokat, mint jelenben. Capistratus Antiochus királytól egy szerencsés műtétért 267 ezer forintot kapott. A florenczi Thatäus 50 talléron alul nem is állt szóba. Honorius pápa, ki Rómába hivatá e hiest orvost, rövid otléléteért 10 ezer tallért fizetett neki. Midőn Melampus Paëtus az archivok királyának leányát kigyógyította, hálá-

ból a király országának egy harmadával s leánya kezével jutalmazta meg. Egy nagy-mogul, ki a 17-ik században uralkodott, orvosát 150 ezer forinttal díjazta.

Esőző fa. Az Egyesült-Államok columbiai konzula az elnök figyelmét fölhívta a nevezetes fára, mely a Mogabambe falut határoló erdőben fordul elő. E fa, melyet a bennszülöttek Tamai Caspinak (esőfának) neveznek, teljesen felnöve, 58 láb magas s törzsének átmérője mintegy 39 hüvelyknyi. A légköri nedvességet bámulatos erélylyel nyeli el s süriti meg s azt mondják róla, hogy a víz folytonosan bugyog a törzséből, ágairól pedig úgy csepeg mint az eső. Annyi vizet bocsát magából, hogy maga körül a talajt valóságos mocsárrá változtatja. A fa a legtöbb vizet akkor ontja, mikor a folyók a nyár folyamában megapadnak, s a viznek hija van. Az állami elnökség azt terveli, hogy ilyen fákat Peru aszályos vidékein ültet.

Amerikai házasság. Egy cashvillei (Kentucky) fiatal hölgy nemrég egy palaczkot dobott az Ohio folyamba, mely a kisasszony lakezime mellett azon kérését is tartalmazta, hogy a szerencsés megtaláló lépjen vele levelezésbe. Egy ballardi agglegény megtalálta a palaczkot, levelezni kezdett a fiatal hölgygel s a boldogító eredmény csakugyan házasság lett. A lousvillei ujság ehhez a következő megjegyzést fűzi: »Már most tartani lehet attól, hogy a kísérlet palaczkok által tenni szert férjre, általános divattá válik.«

Tengeri szörny. Hugo Viktor hydrája megjelent a Van-Couver sziget körüli tengerben, Észak-Amerikában s egy indián nőt, ki a viktoriai öbölben tengeri fürdőt akart venni, ez ördög hal megragadta isszonyu csápjával és a víz alá vonta. Holttestét ott találták másnap a tenger fenekén a rettenetes octopus szívó csápjai közt, s néhány indiánnak sikerült felhozni azt onnan, miután az állat karjait elvagdalták.

Mily távol van a nap a földtől? Ainy, az angol királyi observatorium igazgatója, újabb számítások alapján a napnak a földtől való távolságát 93.375,000 angol mértföldre, illetőleg 150.268,387 kilométerre teszi. E számítás nem csalhatatlan ugyan, de Ainy határozottan állítja, hogy 200,000 mértföldnél nagyobb különbséggel nem tért el a valóságtól.

Főzés napsugarakkal. Bombayban teljesen sikerült kísérletet tettek a nap sugarainak főzésre vagy sütésre használásával, s oly készüléket találtak föl, melynek segítségével a husszeleteket szabad levegőn éppen oly gyorsan és jól meg lehet sütni, mint a tűznél. A készülék rézedényből áll, mely kívül feketére van festve és belül czinnel van befuttatva. Az edény üvegburokkal van bevonva s ez és az edény közt egy hüvelyknyi tér marad, mely forró léggel telik meg, minthogy az egész egy közönséges foncsorozott (ezüstözött) üvegtáblából álló kupalaku reflector (fényvisszaverő) fenekéhez van erősítve. Ha e készülék jól be van fedve, a meleget 3½ óráig is megtartja.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Írta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.

(Folytatás.)

Nyolczadik fejezet.

A vulkán ébredése. Egy váratlan távsürgöny és annak következményei.

Igy teltek a tél hónapjai: június, július és augusztus Nagyobb hidegek voltak még, mint a megelőző télen. A fát és szenet nem kimélték. Ember és állat mind a legjobb egészségnek örvendett. Jupe mester volt mindnyájok közt a legfázékonyabb. Hanem jó melegen bélelt felöltőt csináltak neki, s azontul nagyon jól találta magát. Pompás inas volt: ügyes, gyors, tanulékony, aztán nem kíváncsi, nem fecsegő, valódi példányképe az inasoknak. Hogyne! négy kézzel csak többre mehetett, mint a kétlábu inasok a két kezökkel.

A hét hónap alatt, ami a Franklin-hegy gyomrában tett kutatás óta eltelt, a sziget rejtélyes jó szelleme semmi újabb jelét nem adta létezésének. Igaz, hogy nem is volt szükség csodás közbelépésre, mert semmi oly esemény nem adta elő magát, amiben a Lincoln-sziget lakói reá szorultak volna. Még a gránitházi kutban sem mutatkozott semmi, ami a Top éles szaglását vagy éber figyelmét magára vonta volna, mint előbb néhányszor. Cyrus és társai azonban még sem mondtak le a lehetőségről, hogy rejtélyes jóltevőjük még valaha megismerteti magát velök. Ki tudja mit rejt a jövő?

Végre a télnek is vége lett s épen a visszatérő tavasz első napjaiban oly esemény adta elő magát, melynek gyászos következményei is lehettek még.

Szeptember hetedikén Smith Cyrus, amint a Franklin-hegy csúcsát figyelemmel szemlélte: füstöt látott fölötte gomolyogni. Társait is figyelmeztette a jelenségre s munkájokat mindnyájan abba hagyva, a hegy aljába mentek s onnan szemlélték a nem kevésbé aggasztó tüneményt.

A vulkán fölébredt, s most már kitörésétől is lehetett tartani. Ez azonban nem volt szükségkép föltétlenül veszélyes. Lehet, hogy a kitörés nagyobb rombolás és végzetes következmények nélkül marad. Sőt azt is tudták, hogy a vulkán krátere úgy van alakulva, hogy a lávakiömlés tulnyomólag a szigetnek terméketlen része felé történik, mely esetben nekik nem is tenne kárt.

De hármikép legyen, a történendőkkel szemben teljesen tehetetlenek voltak s így csak be kellett várniok: mit hoz reájok a vulkán szeszélye. A füst attól kezdve többé meg nem szűnt, sőt napról-napra tömöttebbnek és erősebbnek mutatkozott. Ugy, hogy minden nappal közelebb láthatták magok előtt a válság bekövetkezését.

A szép idővel azért a hajóépítési munkák újra megkezdődtek. A vizeséssel hajtott egyszerű, de jó szerkezetű fűrészmalom vigan dolgozott, s csak úgy hullt ki belőle a sok deszka meg a lécz. Szeptember vége felé már a hajó teknője összeállítva magaslott

az ácsudvarban. A mellett az aratást sem volt szabad elhanyagolni. Egész nap folyt a munka, s estére mindig úgy voltak fáradva mindnyájan, hogy alig álltak a lábaikon. De azért esténként, mikor megvacsoráltak, egy órácskát csöndes beszélgetésre szántak. Ha majd hajójuk készen lesz, hogy fognak visszatérni Amerikába. De azért a Lincoln-szigetet nem fogják végkép elhagyni. Ez az ő országuk, melyet ők alapítottak. Az anyaországgal való összeköttetés mennyire fel fogja virágoztatni! Termékeny földére majd települőket hoznak, hiszen nyolcz-tizezer embert a sziget képes volna eltartani. Majd Smith Cyrus állandó kormányzója lesz a szigetnek; Spilett Gedeon pedig hirlapot fog alapítani: a »Lincoln Híradó« czime alatt!

Egy este, október 15-én, ilyes ábrandozások s tervezetések között, szokatlanul eltelt az idő; már kilencz óra volt este. A fáradt társaság ásitozni is kezdett, s lefeküdni készültek, midőn a táviró jeladója csöngetett. Mindnyájan együtt voltak; az akolban senki sem volt, akitől a jeladás jöhetett volna.

Cyrus felugrott. Mindnyájan összenéztek s bámulva kérdék egymástól:

— Mi ez?

— Az ördög csönget-e?

— Az idő viharos, — mondá Harbert, — a levegő tele van villanyossággal. Talán —

Cyrus, kire mindnyájan néztek, tagadólag rázta fejét.

— Várjunk, — szölt Spilett, — ha jeladás akar lenni: ismétlődni fog bizonyosan.

E perczen a csöngetyü újra megszólalt.

Cyrus szó nélkül a táviró gépéhez lépett s e kérdést intézte az akol felé:

— Mit kíván?

Néhány perc múlva, a tü, a betü-táblán mozogva, a következő feleletet adta:

»Jöjjenek az akolba, azonnal.«

— Végre! kiálta föl Smith Cyrus.

Valóban: végre a titoknak föl kell derülnie. S e remény elfelejtette a fáradságot s álmoságot s azonnal mind a hatan (Topot és Jupet otthon hagyva) utnak indultak az akol felé. Az éj sötét volt; a hold, mely épen aznap ujult meg, a nappal együtt hagyta el a láthatárt. Az ég felhőkkel volt borítva és csillagok sem tűndököltek. Távoli moraj a kitörendő viharral jelentette. De embereink sokkal jobban ismerték az utat s tudták a járást, mintsem a sötétség feltartóztathatta volna. A Mercy bal partján haladtak, elhagyták a fensikot, átmentek a Glycerin hidján s az erdő felé vették útjukat. Gyorsan és szótlanul haladtak, mindenik saját gondolataiba merülve.

— Talán lámpást kellett volna hoznunk, — jegyzé meg egy darab idő múlva Pencroff.

— Majd találunk az akolban, — felelé Cyrus.

S ismét szótlanul mentek tovább. A vihar egyre közeledett. Távoli dörgések szakították meg a csendet, villámok a sötétséget. Félóra múlva, egy villám fényénél meglátták az akol deszkakerítését. Alig léptek be a kapun, nagyobb erővel tört ki a

vihar. Az udvaron pár perc alatt átsiettek s a ház előtt állottak.

Miután a távsürgöny innen indult ki, valószínű volt, hogy az ismeretlen itt várja őket. De egy ablak sem volt kivilágítva. Kopogtak az ajtón. Semmi felelet. Kinyitották, beléptek: mély csend és teljes sötétség fogadta őket.

Nab kénszálat gyújtott s arról a lámpát — melynek helyét a sötétben is megtalálta — meggyújtván, körülnézhetek a szobában. Senki sem volt benne rajtok kívül. Minden úgy volt, ahogy hagyták.

Bámulva néztek össze.

— Csalódtunk volna? — kérde Cyrus. — Lehetetlen! A táviró világosan mondotta: jöjjenek az akolba, azonnal.

Vizsga szemmel tekintett körül, valamit keresve. Az asztalon egy papírlap feküdt. Mohón nyult utána s ezt olvasta róla:

»Kövessék az új huzalt.«

Ebből Cyrus azonnal megértette, hogy a távirati üzenet nem az akolból jött, hanem a rejtélyes tudósító rejtekhelyéből, hova bizonyosan egy, a régihez erősített új táviró-huzal vezet. Ezt kell fölkeresni.

Nab a lámpát vette s mindnyájan megindultak. A vihar egész erővel dühöngött s a gyakori villámlás elhomályosította a lámpa gyöngye fényét. Az akoludvarban nem volt a keresett új huzal a régihez kötve. Kimentek tehát s figyelmesen vizsgálták a táviróvonalat. S ime, az első oszlopnál az izolátorról egy második fonal ereszkedett le a földre. Ez volt, amit kerestek. A földön nem végződött, hanem tovább nyult és pedig egész hosszában elszigetelő anyaggal körülvéve, mint a tengeralatti huzal, hogy a föld és levegő el ne vezesse belőle a villanyoságot, hanem annak folyama biztosítva legyen.

— Kövessük! — szolt Cyrus.

Részint a lámpa, részint a villámok fényénél, nehezen s botorkázva, de mégis biztosan haladtak, amerre az új huzal őket vezette. Majd fák alacsonyabb ágaira, majd magára a földre fektetve huzódott tovább. Biztosan mehettek utána. A völgy-szorulatba vitte, azon az uton, ahol azelőtt kerestek. Azután egyenesen a tenger felé látszott futni s fölvezette a sziklapart azon magaslatára, mely egyenesen a tengerre nézett. Az egyre sűrűdő villámlások borzasztóan felséges kilátást nyitottak az óceán végetlenére. Itt a huzal bekanyarodott a sziklák közé, s egy bérczhasadék meredek és veszélyes lejtőjén vezette le őket. Ez az ut nappal is veszélyes lett volna. De a kíváncsiság és érdeklődés sokkal nagyobb volt, hogysem a veszély csak eszükbe is jutott volna. Lábaik alatt a sziklaoldalból egyes kövek tördelöztek ki s zuhantak nagy robajjal a mélységbe. Ők csak haladtak előre. Cyrus ment elöl; a többiek követték; a sort Ayrton zárta be.

Egyszerre a huzal szögletnek fordult, s egyenesen a tenger felé tartott. A sikamlós uton követték, amíg birták. De már a tenger színétől alig néhány lábnyi választotta el, amint a vihartól korbácsolt hullámok a sziklapartot csapkodták. Cyrus lehajolva tapogatta az érezhuzal fonalát. Az a tengerbe vezetett s a víz alatt tűnt el.

Társai a csalódás és elkedvetlenedés egy éles fölkiáltását hallatták. Cyrus csöndet intett.

— Várjunk! — mondá. — A tenger most magas; dagályban van. Várjuk el az apályt. Akkor valamely mélyebben fekvő üreg fog megnyilni előttünk, melybe behatolhatunk.

— S mi mondja ezt önnek Smith Cyrus? — kérde Spilett.

— Ő nem hívott volna magához, ha nem lenne ut és mód, hogy hozzá juthassunk.

Cyrus oly erős meggyőződéssel mondá e szavakat, hogy társai önkénytelenül megnyugodtak.

Vártak.

Egy óra múlva a tenger színe apadni kezdett. Egyszersmind azonban az eső is megeredt, s a várakozás egyre nehezebb volt. Éjtélkor Cyrus, kezébe vevén a lámpát, levilágított a sziklaoldalon, ahol állottak. Már két óra óta apadt a víz, s az előbb alámerült sziklák feltűnedeztek belőle.

Cyrus nem csalódott. A tenger felé néző sziklaoldalon egy barlang ivezete látszott, mely már hét-nyolc lábnyi magasságban boltozódott a tenger színe fölött. A táviró huzala, mely őket eddig vezette, a barlangba fordult be. Az üregből pedig világosság hatolt ki.

(Folyt. köv.)

Dr. Szász Géza

fogorvos, egyesületi tagunk,
az egyesület tagjainak a foghuzást
ingyen eszközli, a többi fogorvosi ke-
zeléseknél pedig **50⁰/o** árengedményt ad.

Lakik: Budapest, Andrássy-út 49.

Csere.

Bognár Béla Somogyváron beosztott pályafelügyelő olyan álo násra óhajtaná magát áthelyeztetni, ahol, vagy amelyhez közel gyermekei részére felsőbb iskola van. Azok, akik csereképeni áthelyezésre hajlandók, forduljanak hozzá akár személyesen, akár levéllal a kölcsönös feltételek megállapítása végett.

MÜHLE VILMOS

es. és kir. udvari szállító Temesváron

Mag-, növény-, rózsá-, fák- stb. nagytenyészet.

(Tenyészetterület: 62 hold = 37 hektár.)

Magvaktól és virághagymákból a legjobbat.

A legnemesebb gyümölcs-, dísz- és sorfákat.

A legszebb fenyőféléket és cserjéket.

Képletekkel bőven ellátott leiró katalógusok ingyen.

Postaszállítványok magvakkal 5 kor. felül bérmentve.

Minden egyes szállítványhoz „Mühle tanácsadója a kertművelésben“, a legjobb kertészeti kézikönyv ingyen mellékeltek.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyeresémény-
részesedés.

„Dordrecht”

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873 évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi
dekretummal.

Részvénytőke 4,000.000 korona.

Magyarországi fiók :

Budapest, V., Akadémia-utcza 3.

Igazgató :

Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht“ az egyedüli társaság,
mely törvényesen kötelezte magát,
hogy
magyarországi üzletének díjtartalékait
magyar értékekben helyezi el.

REFERENCZIÁK :

Magyar általános hitelbank,
Pesti magy. kereskedelmi bank
Budapesten.

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.